

Trinity College Dublin

Coláiste na Tríonóide, Baile Átha Cliath

The University of Dublin

Roinn na Gaeilge

**An Cúrsa Céime Aononóra sa Luath-
agus Nua-Ghaeilge (TR022)**

**Lámhleabhar
Bhliain a 3
2021–2022**

Scoil na dTeangacha, na Litríochtaí & na gCultúr
Dámh na nEalaíon, na nDaonnachtaí
agus na nEolaíochtaí Sóisialta

ROINN NA GAELIGE 2021-2022

FOIREANN NA ROINNE

Ollamh na Gaeilge	Folamh	
Ollamh na Luath-Ghaeilge	An t-Ollamh (Emeritus) Damian McManus (éirithe as)	Seomra 4056
Léachtóirí	An Dr Eoin Mac Cárthaigh (Ceann Roinne)	Seomra 4061
	An Dr Pádraig de Paor	Seomra 4059
	An Dr Jürgen Uhlich (comhordaitheoir Erasmus)	Seomra 4062
Léachtóirí Páirtaimseartha	Máire Ní Bháin	Seomra 4060
	An Dr Deirdre Nic Chárthaigh	Seomra 4060
	An Dr Christina Cleary	Seomra 4060
	An Dr Eimear Connick	Seomra 4060
	An Dr Mícheál Hoyne	Seomra 4060
Teagascóirí	Ariana Malthaner	Seomra 4060
	Brianán Ní Bhuachalla	
	Peter Weakliam	
Riarthóir	Caoimhe ní Bhraonáin	Seomra 4055

Gheobhaidh tú eolas iomlán faoi Roinn na Gaeilge agus faoinár gcúrsaí ó Riarthóir na Roinne.

Oifig ar Oscailt (Seomra 4055)	10am - 1pm	2pm – 5pm
Luan	san oifig nó r-phost	r-phost amháin (nibhraoc@tcd.ie)
Máirt	san oifig nó r-phost	r-phost amháin (nibhraoc@tcd.ie)
Céadaoin		[Oifig Dúnta]
Déardaoin	san oifig nó r-phost	r-phost amháin (nibhraoc@tcd.ie)
Aoine	san oifig nó r-phost	r-phost amháin (nibhraoc@tcd.ie)

Tá eolas faoin Roinn le fáil freisin ar láthair Choláiste na Tríonóide ar an idirlíon:

www.tcd.ie/Irish

Uimhir theileafóin Riathóir na Roinne: (896)1450, r-Phost: nibhraoc@tcd.ie

I gcás ar bith nach mbeidh Rialacha Ginearálta an Bhoird do mhic léinn mar atá foilsithe i bhFéilire an Choláiste agus a bhfuil sa Lámhleabhar seo ag teacht le chéile, is ag na Rialacha Ginearálta a bheidh an ceannsmacht.

Tá leagan leictreonach den lámhleabhar seo ar fáil ach r-phost a chur chuig nibhraoc@tcd.ie.

Bliain Acadúil 2021/22

I mbliana táimid ag súil leis an oiread ranganna agus is féidir a dhéanamh ar an gcampas, ach i ngeall ar shrianta a bhaineann le sláinte poiblí agus Covid-19, gach seans gur ar líne a bheidh cuid mhaith ranganna. Trí **Blackboard** agus **Zoom** a dhéanfar iad sin mura gcloiseann sibh a mhalairet ón léachtóir.

LUATH-GHAELGE CÚRSA AN TRÍÚ BLIAIN

AN CLÁR TEAGAISIC

IRU33001 Stair na Gaeilge & Meán-Ghaeilge (5 ECTS, 1 u/ch sa tseachtain, T1)

Léachtóir: Jürgen Uhlich (Stair na Gaeilge). **Léachtóir:** Damian McManus (Meán-Ghaeilge)

Measúnú: 100% scrúdú scríofa (50% Scrúdú Stair na Gaeilge, 50% Scrúdú Meán-Ghaeilge)

Leabhair: (St.G.): D. McManus, *A Guide to Ogam* (Maynooth). K. McCone, *Towards a Relative Chronology of Ancient and Medieval Celtic Sound Change* (Maynooth). P. Russell, *An Introduction to the Celtic Languages* (London/New York).

Leabhair: (MG): Seachadadh clóscríofa. K. McCone, *The Early Irish Verb*.

IRU33002 Stair na Gaeilge & Meán-Ghaeilge (5 ECTS, 1 u/ch sa tseachtain, T2)

Léachtóir: Jürgen Uhlich (Stair na Gaeilge). **Léachtóir:** Damian McManus (Meán-Ghaeilge)

Measúnú: 100% scrúdú scríofa (50% Scrúdú Stair na Gaeilge, 50% Scrúdú Meán-Ghaeilge)

Leabhair: (St.G.): D. McManus, *A Guide to Ogam* (Maynooth). K. McCone, *Towards a Relative Chronology of Ancient and Medieval Celtic Sound Change* (Maynooth). P. Russell, *An Introduction to the Celtic Languages* (London/New York).

Leabhair: (MG): Seachadadh clóscríofa. K. McCone, *The Early Irish Verb*.

IRU34032 Téacsanna Meán-Ghaeilge (5 ECTS, 1 u/ch sa tseachtain, Téarma 2)

Léachtóir: Christina Cleary. **Measúnú:** 66% scrúdú agus 34% aiste

Leabhair: Téacsanna a fhógrófar sa rang

IRU34042 Filíocht na Sean-Ghaeilge (5 ECTS, 1 u/ch sa tseachtain, Téarma 2)

Léachtóir: Jürgen Uhlich. **Measúnú:** 100% scrúdú scríofa (scrúdú ranga)

Leabhair: Téacsanna a fhógrófar sa rang

IRU34051 Prós Eaglasta (5 ECTS, 1 u/ch sa tseachtain, Téarma 1)

Léachtóir: Christina Cleary. **Measúnú:** 100% scrúdú scríofa

Leabhair: Téacsanna a fhógrófar sa rang

IRU34061 Scéalaíocht Shaolta (5 ECTS, 1 u/ch sa tseachtain, Téarma 1)

Léachtóir: Jürgen Uhlich. **Measúnú:** 66% scrúdú ranga agus 34% aiste

Leabhair: Téacsanna a fhógrófar sa rang

TORTHAÍ FOGHLAMA

IRU3300Y: (Stair na Gaeilge):- I ndiaidh do mhic léinn obair an mhodúil seo a dhéanamh i gceart, beidh siad ábalta ar

- cur síos mionchúiseach a dhéanamh ar struchtúr, ar fhorbairt agus ar úsáid na haibítire Ogam
- aon inscríbhinn Ogam a dhátú go teangeolaíoch
- príomhthréimhsí i bhforbairt na Luath-Ghaeilge (an Ghaeilge phrimitíveach, an Ghaeilge ársa, an Luath-SheanGhaeilge ach go háirithe) a shainmhíniú go cruinn mionchúiseach
- cuntas a thabhairt ar na príomhchlaochluithe fóineolaíocha idir na tréimhsí sin
- an t-eolas seo a chur i bhfeidhm ar fhocail ón Laidin sa tSean-Ghaeilge chun dáta na hiasachta a mheas

IRU3300Y: (Meán-Ghaeilge):- I ndiaidh do mhic léinn obair an mhodúil seo a dhéanamh i gceart, beidh siad ábalta ar

- cuntas a thabhairt ar fhoinsí na Meán-Ghaeilge
- míniú a thabhairt ar an ‘Mheán-Ghaeilge’ a bheith ar fáil i lámhscríbhinní ó thréimhse na Sean-Ghaeilge
- príomhfhorbairtí na Meán-Ghaeilge, ó thaobh na foineolaíochta agus na hortagrafaíochta de, a mhíniú
- cur síos a dhéanamh ar ainmfhocal na Meán-Ghaeilge i gcodarsnacht leis an ainmfhocal sa tSean-Ghaeilge
- cur síos a dhéanamh ar agus míniú a thabhairt ar an simpliú a dhéantar sa Mheán-Ghaeilge ar chomhbhriathar na Sean-Ghaeilge

IRU34032 Téacsanna Meán-Ghaeilge: I ndiaidh do mhic léinn obair an mhodúil seo a dhéanamh i gceart, beidh siad ábalta ar

- téacsanna roghnaithe Meán-Ghaeilge a léamh agus a aistriú óna mbunleaganacha sna lámhscríbhinní
- seachadadh téacsanna Meán-Ghaeilge ó thréimhsí éagsúla a chur i gcomparáid lena chéile
- saintréithe na Meán-Ghaeilge a aithint agus cuntas a thabhairt orthu
- cóipeanna difriúla d’aon téacs amháin a chur i gcomparáid lena chéile agus argóint a dhéanamh ar son eagrán chriticiúil áirithe amháin a roghnú
- na scileanna anailíse a foghlaimíodh le linn na gcúrsaí eile a chur i bhfeidhm ar théacsanna Meán-Ghaeilge d’fhonn anailís, idir theangeolaíoch is liteartha, a sholáthar

IRU34042 Filíocht na Sean-Ghaeilge: I ndiaidh do mhic léinn obair an mhodúil seo a dhéanamh i gceart, beidh siad ábalta ar

- filíocht shiollach na Sean-Ghaeilge a aistriú gan chabhair (meánleibhéal deacrachta)
- anailís a dhéanamh ar mheadarachtaí siollacha na Luath-Ghaeilge (aiste ríme, líon na siollaí, uaithne, aicill, uaim, rím inmheánach srl)
- leas a bhaint as torthaí na hanailíse ar mheadaracht chun dán a dhátú go teangeolaíoch
- cuntas a thabhairt ar na critéir neamhtheangeolaíocha atá ann chun dán a dhátú
- cuntas a thabhairt ar ábhar liteartha na filíochta faoi staidéar agus ar a comhthéacs

IRU34051 Prós Eaglasta: I ndiaidh do mhic léinn obair an mhodúil seo a dhéanamh i gceart, beidh siad ábalta ar

- na seánraí éagsúla den phrós eaglasta na seanlitríochta dúchais a mhíniú agus a phlé
- príomhghnéithne na naombheathaisnéise a mhíniú
- téacsanna deacra próis eaglasta a aistriú óna mbunleagan faoi mar atá siad sna lámhscríbhinní
- leaganacha éagsúla d'aon téacs amháin a chur i gcomparáid agus i gcodarsnacht lena chéile agus argóint a dhéanamh chun roghnú aon eagráin chriticiúil áirithe amháin a chosaint
- cuntas a thabhairt ar na bunchritéir teangeolaíochta chun téacs a dhátú
- cuntas a thabhairt ar ábhar liteartha agus ar chomhthéacs an téacs
- taighde neamhspleách a dhéanamh i réimse na critice téacsúla

IRU34061 Scéalaíocht Shaolta: I ndiaidh do mhic léinn obair an mhodúil seo a dhéanamh i gceart, beidh siad ábalta ar

- téacsanna próis sa Luath-Ghaeilge (meánleibhéal deacrachta) a aistriú óna mbunleaganacha sna lámhscríbhinní
- leaganacha éagsúla d'aon téacs amháin a chur i gcomparáid agus i gcodarsnacht lena chéile agus argóint chosanta a dhéanamh chun an rogha ar aon eagráin chriticiúil áirithe amháin a úsáid
- cuntas a thabhairt ar na critéir theangeolaíochta a úsáidtear chun téacs a dhátú
- cuntas a thabhairt ar na critéir neamhtheangeolaíochta a úsáidtear chun téacs a dhátú
- cuntas a thabhairt ar ábhar liteartha agus ar chomhthéacs an téacs
- taighde neamhspleách a dhéanamh i réimse na critice téacsúla

TEAGMHÁIL

Is é an tOllamh **Damian McManus** an ball foirne teagmhála le haghaidh iníonacha/mac léinn na Luath-Ghaeilge sa tríú is sa cheathrú bliain (pmcmanus@tcd.ie).

ACHOIMRE AR AN MEASÚNÚ:-

Scrúduithe Bliantúla:

Luath-Ghaeilge – History of the Language A (3 u/ch) (50% de) IRU3300Y (Stair na Teanga)

Luath-Ghaeilge – History of the Language B (3 u/ch) (50% de) IRU3300Y (Meán-Ghaeilge)

Scrúduithe Ranga:

Scrúdú Ranga, T1, Seachtain 12

IRU34051 Prós Eaglasta

Scrúdú Ranga, T1, Seachtain 12

IRU34061 Scéalaíocht Shaolta

Scrúdú Ranga, T2, Seachtain 12

IRU34032 Téacsanna Meán-Ghaeilge

Scrúdú Ranga, T2, Seachtain 12

IRU34042 Filíocht na Sean-Ghaeilge

Measúnú leanúnach:

Aiste (3,000 focal)

(34% de) IRU34061

(34% de) IRU34032

Más sa rang a bhíonn na scrúduithe, beidh 40/45 nóiméad ag mic léinn. Más ar líne reáchtáiltear iad, beidh 90 nóiméad acu. Ag brath ar roghanna, beidh ar na mic léinn aistí (faoi bhun 3000 focal), a scríobh i rith na bliana. Tá an aiste bunaithe ar an gcéad téarma le tabhairt isteach ar an **20ú Nollaig 2021**. Tá an aiste bunaithe ar an dara téarma le tabhairt isteach ar an **19ú Aibreán 2022**. Tá cóip leictreonach den aiste le cur chuig aisti.gaeilge@tcd.ie

NUA-GHAEILGE

CÚRSA AN TRÍÚ BLIAIN

AN CLÁR TEAGAIS

Nóta: Tá na modúil IRU33441 agus IRU33442 éigeantach. Tá Gaeilge na hAlban éigeantach don chuid is mó de chonair (seachas conair le 10 ECTS sa Ghaeilge). Modúil roghnacha is ea an chuid eile. Braithfidh líon na modúl a roghnaíonn tú ar an gconair atá roghnaithe – 20, 30 nó 40 ECTS sa Ghaeilge. Seachas i gcás daoine atá ag dul thar lear ar Erasmus, ní mór don dá téarma a bheith ar chomhualach.

Modúil Éigeantacha:

IRU33441 Ceart agus Labhairt na Teanga (5 ECTS, 2 u/ch sa tseachtain T1)

Léachtóir: Eoin Mac Cárthaigh

Measúnú: 50% scrúdú scríofa geimhridh (90 nóiméad), 30% scrúdú béil, 20% obair bhaile

IRU33442 Ceart agus Labhairt na Teanga (5 ECTS, 2 u/ch sa tseachtain T2)

Léachtóir: Eoin Mac Cárthaigh

Measúnú: 50% scrúdú samhraidh (90 nóiméad), 30% scrúdú béil, 20% obair bhaile

IRU33411 Gaeilge na hAlban (5 ECTS, 1 u/ch sa tseachtain T1)

Léachtóir: Eoin Mac Cárthaigh

Measúnú: 60% scrúdú scríofa geimhridh, 25% obair bhaile, 15% físeán

(Beidh IRU33412 Gaeilge na hAlban ar fáil i T2 do dhaoine a bhí as baile sa chéad téarma.)

Téarma 1 – Seimineáir

IRU34631 Filíocht na mBan & Mná san Fhilíocht sa 17ú Céad (5 ECTS, 1 u/ch sa seachtain, T1)

Léachtóir: Deirdre Nic Chárthaigh.

Measúnú: 40% measúnú leanúnach, 60% aiste. Sonraí le tabhairt sa rang.

IRU34671 Dán Díreach (5 ECTS, 1 u/ch sa tseachtain, Téarma 1)

Léachtóir: Mícheál Hoynes. **Measúnú:** 100% measúnú leanúnach: 2 thasc @ 50% an ceann. Sonraí le tabhairt sa rang.

IRU34861 Caoineadh Airt Uí Laoghaire (5 ECTS, 1 u/ch sa tseachtain, Téarma 1)

Léachtóir: Eoin Mac Cárthaigh. **Measúnú:** 100% aiste (c.2,500-3,000 focal)

IRU34891 Filíocht Aogáin Uí Rathaille (5 ECTS, 1 u/ch sa tseachtain, Téarma 1)

Léachtóir: Eoin Mac Cárthaigh. **Measúnú:** 100% aiste (c.2,500-3,000 focal)

Téarma 2 – Seimineáir

IRU34702 Litríocht an Bhéaloidis (5 ECTS, 1 u/ch sa tseachtain, Téarma 2)

Léachtóir: Máire Ní Bháin. **Measúnú:** 100% aiste (c.2,500-3,000 focal)

IRU34762 An Dírbeathaisnéis (5 ECTS, 1 u/ch sa tseachtain, Téarma 2)

Léachtóir: Pádraig de Paor. **Measúnú:** 100% aiste (c.2,500-3,000 focal)

IRU34842 Prós na Nua-Ghaeilge (Cré na Cille) (5 ECTS, 1 u/ch sa tseachtain, Téarma 2)

Léachtóir: Pádraig de Paor. **Measúnú:** 100% aiste (c.2,500-3,000 focal)

IRU43782 Ficsean Gearr (5 ECTS, 1 u/ch sa tseachtain, Téarma 2)

Léachtóir: Pádraig de Paor. **Measúnú:** 100% aiste (c.2,500-3,000 focal)

Torthaí Foghlama

IRU33441/2 Ceart agus Labhairt na Teanga: I ndiaidh don mhac léinn obair an mhodúil seo a bheith déanta go dílis díograiseach aige, is éard a bheidh curtha i gcrích aige (ag tógáil dó ar IRU2244Y) ná

- a scileanna scríbhneoireachta a bheith forbartha go mór
- sárthuisicint a bheith bainte amach aige ar an ghaol idir cuspóir scríbhneora, a stíl agus a lucht léitheoireachta
- scileanna cumasacha aistriúcháin a bheith forbartha aige (Ó Bhéarla go Gaeilge agus ó Ghaeilge go Béarla)
- tuiscint chríochnúil ar an aidiacht agus ar an mhír choibhneasta

IRU33411/2 Gaeilge na hAlban: I ndiaidh don mhac léinn obair an mhodúil seo a bheith déanta go dílis díograiseach aige, beidh an mac léinn (ag tógáil dó ar IRU22432) ábalta ar

- na cosúlachtaí agus éagsúlachtaí idir Gaeilge na hÉireann agus Gaeilge na hAlban a aithint ag leibhéal níos doimhne
- foghair agus fuaimeanna Ghaeilge na hAlban a thuiscint ar shlí níos leithne agus aithris a dhéanamh orthu ar shlí níos cumasaí
- comhrá líofa go leor a bheith aige as Gaeilge na hAlban
- labhairt agus scríobh san aimsir chaite, san aimsir fháistineach agus sa mhodh choinníollach (na briathra uilig idir rialta is neamhrialta)
- téacsaí níos dúshlánaí a léamh agus a thuiscint (litríocht agus saothar iriseoireachta san áireamh)
- nuacht an raidió a thuiscint (le treoir).

IRU34891 Filíocht Aogáin Uí Rathaille I ndiaidh don mhac léinn obair an mhodúil seo a bheith déanta go dílis díograiseach aige, is éard a bheas sealbhaithe aige ná:

- beidh siad faoi dhraíocht ag saothar an fhile fhiorthábhachtaigh seo;
- beidh na scileanna teanga acu atá de dhíth chun a chuid filíochta a léamh gan mórán dua;
- beidh tuiscint acu ar mheadarachtaí na ndánta agus ar an tslí len iad a léamh os ard;
- beidh eolas acu ar bheathaisnéis an fhile agus ar chomhthéacs stairiúil a chuid dánta;
- beidh ar a gcumas na príomhthéamaí agus na príomhíomhánna ina chuid filíochta a aithint agus a phlé;
- beidh forbairt déanta acu ar a gcuid scileanna taighde agus láithrithe trí dhul i ngleic leis an ábhar seo.

IRU34671 Dán Díreach I ndiaidh do mhac léinn obair an mhodúil seo a bheith déanta go dílis díograiseach acu, beidh siad ábalta ar

- rogha dánta sa NuaGhaeilge Chlasaiceach a léamh agus a thuiscint
- meadarachtaí na ndánta leagtha síos a thuiscint agus a mhíniú
- saintréithe na Gaeilge Clasaicí a aithint agus a phlé
- tábhacht na hoiliúna i scoileanna na mbard do ghairm na filíocht sa tréimhse a thuiscint, a mheas agus a phlé

- cuntas a thabhairt ar théamaí móra an dána dhírig
- cur síos a dhéanamh ar nádúr an ghaoil idir an file agus a phátrúin
- dul i mbun eagarthóireachta ar théacs

IRU34861 Caoineadh Airt Uí Laoghaire I ndiaidh don mhac léinn obair an mhodúil seo a bheith déanta go dílis díograiseach aige, beidh sé ábalta ar

- Na scileanna teanga atá de dhíth chun ‘Caoineadh Airt Uí Laoghaire’ agus véarsaíocht mhacasamhalach eile a léamh gan mórán dua
- Tuiscint ar mheadracht an dáin
- Eolas an-mhaith focal-ar-fhocal ar an dán féin
- Tuiscint chruinn ar an gcomhthéacs stairiúil inar cumadh an dán
- Tuiscint mhaith ar thraidisiún na caointeoireachta i gcoitinne
- An cumas chun na príomhthéamaí agus íomhánna a aithint agus a phlé
- Scileanna ginearálta teanga, scileanna taighde agus scileanna láithrithe a bheith forbartha trí ghabháil i ngleic leis an ábhar seo..

IRU34631 Filíocht na mBan agus Mná san Fhilíocht

Imlíne ar an modúl (TORTHAÍ FOGHLAMA le teacht):

- Roinnfear an cúrsa seo ina dhá leath.
- Díreofar sa chéad chuid ar dhánta a chum mná in Éirinn agus in Albain sa seachtú haois déag. Déanfar mionléamh ar na téacsanna féin agus pléifear an comhthéacs stairiúil agus liteartha as ar fáisceadh iad.
- Díreofar sa dara leath den chúrsa ar an léiriú a rinneadh ar mhná agus ar an mbanúlacht sna dánta grá a cumadh le linn na tréimhse céanna.

IRU34702 Litríocht an Bhéaloidis I ndiaidh do mhic léinn obair an mhodúil seo a bheith déanta go dílis díograiseach acu, beidh siad (ag tógáil dóibh ar IR2024)

- ar an eolas faoin taighde scolártha i dtaobh fhorbairt an bhéaloidis
- in ann staidéar mionsonraitheach téamúil a dhéanamh ar an seanscéal traidisiúnta
- eolach faoi nósanna traidisiúnta na hÉireann faoi mar a léirítear iad sa bhéaloidias
- eolach ar shaothar na mbailitheoirí móra tábhachtacha béaloidis
- eolach ar na slite éagsúla atá ann chun teacht ar fhoinsí béaloidis, cartlann Choláiste na hOllscoile san áireamh

IRU34762 An Dírbheathaisnéis I ndiaidh don mhac léinn obair an mhodúil seo a bheith déanta go dílis díograiseach aige, beidh sé ábalta, ag tógáil dó ar IRU22401/2 ar

I ndiaidh don mhac léinn obair an mhodúil seo a bheith déanta go dílis díograiseach aige:

- Beidh cur amach ag an mhac léinn ar shaothair thábhachtacha dírbheathaisnéise na Gaeilge agus é in inmhe ar thaitneamh a thabhairt do na seodaibh seo;
- labhairt go heolgaiseach agus go léannta ar na coinbhinsiúin agus ar na nósanna a bhaineann leis an seánra;
- Beidh an mac léinn ábalta ar na ceisteanna coigilteacha seo a leanas a phlé go tomhaiste: Cad é an rud is dírbheathaisnéis Ghaeltachta ann? Cad é ról an eagarthóra sa dírbheathaisnéis Ghaeltachta? Cad é an luach liteartha atá leis an dírbheathaisnéis? Cén fáth a scríobhann daoine saothair dhírbheathaisnéise? Cad is ‘fírinne’ ann i gcás na dírbheathaisnéise?
- Beidh an mac léinn ábalta tagairt a dhéanamh d’fhoinsí difriúla taighde agus leas a bhaint as sainfhoclóir an chriticis agus na léirmheastóireachta.
- Beidh an mac léinn ábalta tagairt a dhéanamh d’fhoinsí difriúla taighde agus leas a bhaint as sainfhoclóir an chriticis agus na léirmheastóireachta.

IRU34842 Prós na Linne I ndiaidh do mhic léinn obair an mhodúil seo a bheith déanta go dílis díograiseach acu, beidh siad ábalta, ag tógáil dóibh ar IRU22401/2 ar

- mhionléamh a dhéanamh ar mhórtéacs nó ar mhórtéacsáí de chuid nualitríocht na Gaeilge ón 20ú / 21ú céad
- labhairt go heolgaiseach agus go léannta ar na coinbhinsiúin agus ar na nósanna a bhaineann le seánra áirithe amháin próis / nó le seánraí éagsúla próis
- tagairt a dhéanamh d'fhoinsí difriúla taighde
- leas a bhaint as sainfhoclóir an chriticis agus na léirmheastóireachta
- tuiscint ar ionad an téacs / na dtéacsáí sa traidisiún
- cuntas a thabhairt ar na príomhléanna a dhéantar ar nualitríocht na Gaeilge
- stíleanna, móitífeanna agus ciútaí liteartha a aithint agus a phlé ag ardleibhéal

IRU43782 Ficsean Gearr I ndiaidh don mhac léinn obair an mhodúil seo a bheith déanta go dílis díograiseach aige:

- mhionléamh a dhéanamh ar ghearrthéacsáí de chuid nualitríocht na Gaeilge ón 20ú / 21ú céad
- labhairt go heolgaiseach agus go léannta ar na coinbhinsiúin agus ar na nósanna a bhaineann le seánra áirithe amháin próis / nó le seánraí éagsúla próis
- tagairt a dhéanamh d'fhoinsí difriúla taighde
- leas a bhaint as sainfhoclóir an chriticis agus na léirmheastóireachta
- tuiscint ar ionad an téacs / na dtéacsáí sa traidisiún
- cuntas a thabhairt ar na príomhléanna a dhéantar ar nualitríocht na Gaeilge
- stíleanna, móitífeanna agus ciútaí liteartha a aithint agus a phlé ag ardleibhéal.

TEAGMHÁIL

Is an Dr. **Pádraig de Paor** an ball foirne teagmhála le haghaidh iníonacha/mac léinn na Nua-Ghaeilge sa tríú is sa cheathrú bliain.

a. FREASTAL

Ní mór do mhic léinn freastal ar léachtaí agus ar ranganna an chúrsa, agus ceachtanna agus aistí an chúrsa a scríobh. Má bhíonn siad faillíoch, féadtar é sin a thuairisciú don Léachtóir Sinsearach, agus má dhéantar é sin ag deireadh an dá théarma sa bhliain chéanna, féadann an Léachtóir Sinsearach cead a dhiúltú dóibh na scrúduithe cinn bhliana a sheasamh. Ní mór do gach mac léinn freastal ar, ar a laghad, **dhá dtrian de na léachtaí** agus na ranganna in aon mhodúil ar leith, agus **dhá dtrian den obair scríofa** a bhaineann le haon mhodúl a dhéanamh leis na pointí creidmheasa a bhaint amach don chúrsa agus le nach measfar an iníon / mac léinn a bheith faillíoch.

b. MIONÁBHAR & MÓRÁBHAR

Roimh an lá deiridh teagaisc de Théarma na Féile Michíl (Téarma 1), ní mór do mhic léinn a chur in iúl do Cheann Roinn na Gaeilge cé acu ábhar ar mian leo leanúint leis mar mhórábhar sa 4ú bliain: an Nua-Ghaeilge nó an Luath-Ghaeilge.

c. AISTÍ

Nua-Ghaeilge: Beidh ar na mic léinn aistí (faoi bhun 3000 focal), a scríobh i rith gach téarma, ag brath ar a gcuid roghanna. Tá aistí bunaithe ar na hábhair sa chéad téarma le tabhairt isteach **20ú Nollaig 2021**, agus aistí bunaithe ar na hábhair sa dara téarma le tabhairt isteach **19ú Aibreán 2022**). Tá cóip leictreonach den aiste le cur chuig aisti.gaeilge@tcd.ie.

Luath-Ghaeilge: Beidh ar na mic léinn, ag brath ar roghanna, aiste (faoi bhun 3000 focal), a scríobh i rith gach téarma. Tá aistí bunaithe ar na hábhair sa chéad téarma le tabhairt isteach **20ú Nollaig 2021**, agus aistí bunaithe ar na hábhair sa dara téarma le tabhairt isteach **19ú Aibreán 2022**). Tá cóip leictreonach den aiste le cur chuig aisti.gaeilge@tcd.ie.

Gearrfar pionós 5% in aghaidh na seachtaine i ndiaidh an spriocdháta agus ní ghlacfar le haiste tar éis an spriocdháta i gceachtar den dá théarma gan cead speisialta ón gCeann Roinne. Go leictreonach amháin a ghlacfar leis na haistí i mbliana. Ní féidir na haistí seo a thabhairt ar ais do na mic léinn faoin ghnáth sprioc toisc gur cuid den chéim iad agus nach mór don scrúdaitheoir seachtrach a bheith in ann iad a scrúdú ag scrúduithe an tsamhraidh.

Aistí – treoir ghinearálta:

Ní mór d'aistí a bheith slachtmhar, soléite agus clóscríofa le spásáil 1.5 no 2 idir na línte agus le dóthain spáis sna himill le haghaidh nótaí srl.

Bíodh argóint leanúnach san aiste agus tús, lár agus deireadh leis an argóint sin. Abair ag an tús cén dearcadh atá agat nó mínigh go cruinn cad tá fút a dhéanamh. Bain úsáid as tagairtí do bhuntéacsanna / sleachta astu le cur ar son na hargóna; bain úsáid as aistriúcháin ar na sleachta sin más gá. Scríobh conclúid ag an deireadh.

Tabhair tagairtí (i bhfonótaí, nó i nótaí deiridh nó idir lúibíní i dtéacs na haiste féin). Bíodh leabharliosta ag deireadh na haiste le tagairtí in ord aibítire de réir shloinnte na n-údar.

Ní miste úsáid a bhaint as tuairimí scoláirí eile má thugann tú le fios go bhfuil sé sin á dhéanamh agat agus má chuireann tú tagairtí ar fáil; is iad do thuairimí féin is tábhachtaí sa mheasúnú, áfach. Ná fág athfhriotal ina ndílleachtaí uaigneacha i lár théacs na haiste; abair rud éigin fúthu agus figh isteach in argóint na haiste iad. Ná déan bradaíl (féach thíos).

Tagairtí:

An córas is fearr ná 'sloinne + dáta + leathanach' agus na sonraí a chur ar fáil sa leabharliosta ag deireadh na haiste. Seo sampla dá leithéid:

Mar seo a leanas a mhíníonn Aisling Ní Dhonnchadha an forás sin sa ghearrscéal Gaeilge: 'Blah, blah, blah', (Ní Dhonnchadha, 1981, 135-6).

Sa liosta leabhar ag deireadh na haiste, bíodh sé, i gcás leabhair, mar seo :

Ní Dhonnchadha, A. (1981): *An Gearrscéal sa Ghaeilge*.

Agus i gcás ailt acadúil i leabhar:

Ó Háinle, C (1978): 'Gnéithe d'ealaín Phádraic Uí Chonaire', *Promhadh Pinn* (lgh. 22 – 31).

d. BRADAÍL SCOLÁIREACHTA

Moltar do gach mac/iníon léinn polasaí na hOllscoile i dtaobh **Bhradaíl Scoláireachta** ("Plagiarism") a léamh go cúramach. Gheofar an polasaí sin i bhFéilire na hOllscoile (*The University of Dublin Calendar 2021-2022*, General Regulations and Information, cóip de na leathanaigh cuí thíos). Is éard is bradaíl scoláireachta ann, saothar nó tuairimí duine eile (mac léinn nó scoláire) a chur faoi bhráid na hOllscoile mar shaothar/thuairimí de do chuid féin (.i. gan foinse an tsaothair/na dtuairimí sin a lua, is gan aitheantas cuí a thabhairt don té ar leis/léi iad). Ní mór do Roinn na Gaeilge rialacha na hOllscoile a chur i bhfeidhm i gcás mar sin.

Tá an cúrsa ar líne 'Ready Steady, Write' **le comhlíonadh ag gach mac léinn** agus beidh dearbhú ina leith sin le síniú ag gach mac léinn agus obair scríofa á cur isteach acu (ar fáil ag <http://tcd-ie.libguides.com/plagiarism/ready-steady-write>).

e. GRÁID:

I	70%-100%	freagra/aiste den chéad scoth
II.1	60%-69%	freagra/aiste an-mhaith
II.2	50%-59%	freagra/aiste mhaith
III	40%-49%	freagra/aiste shásúil
F1	30%-39%	freagra/aiste mhíshásúil (teip)
F2	0%-29%	freagra/aiste an-lag (teip)

Is iad seo a leanas na critéir a chuirtear san áireamh sa mheasúnú:

- Aiste:** feabhas na n-argóintí, cur i láthair (féach thíos), leithne léitheoireachta, cruinneas teanga, líofacht stíle, saibhreas foclóra, cruinneas litrithe.
- Aistriúchán:** dílseacht don bhuntéacs, cruinneas teanga, líofacht stíle, saibhreas foclóra, cruinneas litrithe.
- Anailís:** cruinneas na hanailíse, saibhreas sonraí; an anailís a bheith ag teacht leis an aistriúchán.

Achoimre ar an measúnú ar aistí:

	Téis	Taighde	Argóint	Cur i láthair
Céad onóracha	smaointeoireacht nua, forbartha go maith	foinsí príomhúla, éagsúlacht foinsí, foinsí cuí	dea-eagraithe, conclúid	stíl shoiléir, gan aon bhotúin chló
Dara honóracha	forbartha go maith	foinsí tánaisteacha, éagsúlacht	eagraithe, gan aon conclúid	gá le cúram ó thaobh stíle, comhréire
Pas / Tríú honóracha	Doiléir	gan ach foinsé nó dhó	measartha eagraithe	easpa cúraim tríd síos
Teip	gan téis a bheith ann	éadomhain	mí-eagraithe	laigí substaintiúla

f. DUAISEANNA

(i) **Duais an Leas-Seansailéara:** bronntar duaiseanna (nach fiú níos mó ná €80 an ceann iad) ar an té is fearr aiste a scríobh agus ar an té is fearr dán a chumadh ar theidil a fhoilseofar ag tús na bliana acadúla. Ní mór na hiarrachtaí a chur chuig an Léachtóir Sinsearach roimh 1 Nollaig, 2021.

(ii) **Duais Chuimhneacháin Ferguson:** Bronntar an duais seo (ar fiú €1,270 í) ar an té is fearr aiste taighde a scríobh ar ghné de fhorbairt na Gaeilge nó ar fhoinsí litríochta na Gaeilge, nó is fearr téacs a chur in eagar. Gach tríú bliain a bhronntar an duais seo agus is i 2023 a bhronnfar í den chéad uair eile.

Foinsí úsáideacha: Acadúil

- An Leabharlann – féach www.tcd.ie/library le teacht ar an gcatalóg
- www.tearma.ie – foclóir téarmaíochta ar-líne, foinse maith do théarmaí nua-aoiseacha, ach bheadh gá le Ó Dónaill / de Bhaldraithe don ghnáth-fhoclóir laethúil (www.focloir.ie agus www.teanglann.ie).
- www.edil.ie eDil – Dictionary of the Irish Language, leagan in chuardaigh ar-líne, úsáideach do lucht na Luath-Ghaeilge go háirithe.
- Gaeilge na hAlban: Féach www.smo.uhi.ac.uk agus www.bbc.co.uk/scotland/alba le teacht ar ábhar bhreise.

Foinsí Úsáideacha: Saol an Choláiste

Do thiúitéir: Is é/í do thiúitéir nó d’oide an nasc idir tú agus oifigí an Choláiste. Má bhíonn nótaí tinnis agat, fadhbanna pearsanta nó fadhbanna acadúla, cuirfidh an tiúitéir tacaíocht ar fáil duit ar bhonn rúnda.

Féach www.tcd.ie/Senior_Tutor/your_tutor le teacht ar thuilleadh eolais.

Comhairleoireacht: Tá comhairleoirí ar fáil sa Choláiste le cuidiú le mic léinn ar bhealaí éagsúla, nuair a bhíonn deacrachtaí pearsanta nó deacrachtaí acadúla acu.

Féach www.tcd.ie/Student_Counseling le teacht ar thuilleadh eolais.

Agus féach <http://student2student.tcd.ie/> le treoir níos ginearálta a fháil ó mhic léinn eile sa choláiste. Pléann an dá dhream seo le réimse leathan ábhar; strus, aistí a scríobh (in am!), líonn dubh, nótaí a ghlacadh, srl.

Seirbhísí do mhic léinn le míchumais: Cuireann an oifig seo tacaíocht agus réimse seirbhísí ar fáil do mhic léinn a bhfuil míchumas de chineál ar bith acu, agus dóibh siúd a bhfuil deacrachtaí foghlama acu. Féach an suíomh www.tcd.ie/disability/ le teacht ar eolas eile.

An tSeirbhís Ghairmthreorach: Tá píosa ar leith thall faoin oifig seo. Is í Orlaith Tunney an príomhdhuine a bhíonn ag plé le mic léinn i Roinn na Gaeilge.

Féach www.tcd.ie/careers/ le teacht ar aon eolas eile.

Aontas na Mac Léinn: Cuireann Aontas na Mac Léinn réimse seirbhísí ar fáil, idir seirbhísí leasa an mhic léinn agus cúrsaí siamsaíochta. Féach www.tcdsu.org.

An Cumann Gaelach: Eagraíonn an Cumann céilithe, grúpaí amhránaíochta, ranganna rince seite, bunranganna Gaeilge d’eachtrannaigh, deirí seachtaine as baile agus Féile mhór na hÉigse. Féach www.cumann.ie

Oifig na Gaeilge: Tá Oifig na Gaeilge ann chun an Ghaeilge a chur chun cinn sa Choláiste, i measc na foirne agus i measc na mac léinn. Cuireann an Oifig seirbhísí agus eolas ar fáil do phobal an Choláiste – scéimeanna cónaithe Gaeilge na mac léinn ina measc. www.tcd.ie/gaeloifig

I gcás éigeandála, tá Seirbhísí Slándála an Choláiste ar fáil ar x1999 (01 896 1999).

Tá cur síos ar an gCóras ECT (European Credit Transfer and Accumulation System = ECTS) i Lámhleabhar na Scoile.

Eolas faoi 'Bhradaíl Liteartha' faoi mar atá leagtha síos i bhFéilire an Choláiste (**Calendar Statement on Plagiarism for Undergraduates - Part II, 82-91**)

<https://www.tcd.ie/calendar/undergraduate-studies/general-regulations-and-information.pdf#plagiarism>

Agus faoi na himpleachtaí a bhaineann le bradaíl: <http://tcd-je.libguides.com/plagiarism/levels-and-consequences#s-lg-box-wrapper-9089155> Féach tuilleadh eolais i Lámhleabhar na Scoile.